

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 260/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen synteettisten polttoaineiden hyödyntämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Heikki Vestmanin /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 260/2021 vp:

Miksi hallitus ei lisännyt RFNBO-polttoaineita jakeluvelvoitteen piiriin jo vuoden 2022 alusta alkaen, vaan viivyttelee uuden teknologian ylösajoa vuodella,

millä toimilla hallitus aikoo ratkaista uusiutuvien biopolttoaineiden materiaalivajeen,

aikooko hallitus pyrkiä edistämään synteettisten polttoaineiden tuotannon ylösajoa ja

pyrkiikö hallitus vaikuttamaan EU:n taksonomiaan kansallisen etumme mukaisesti siten, että ydinvoima luokitellaan uusiutuvaksi energiantuotantomuodoksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annettun lain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 48/2021 vp) annettiin 8.4.2021. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön uudelleenlaadittu uusiutuvaa energiaa koskeva EU:n direktiivi (RED II -direktiivi) liikenteen uusiutuvan energian edistämistä koskevan sääntelyn osalta. Jakeluvelvoitelaisissa säädetyn kansallisen jakeluvelvoitteen soveltamisala laajennettaisiin biokaasuun vuoden 2022 alusta ja muuta kuin biologista alkuperää oleviin uusiutuviin nestemäisiin ja kaasumaisiin liikenteen polttoaineisiin (RFNBO-polttoaineet, synteettiset polttoaineet, sähköpolttoaineet) vuoden 2023 alusta.

Hallitus ei suinkaan viivyttele RFNBO-polttoaineiden ylösajoa, vaan on etupainotteisesti lisäämässä ne jakeluvelvoitelainsäädännön piiriin huolimatta siitä, että tarkemmat laskentasäännöt näille polttoaineille puuttuvat. Olen aiemmin kirjallisen kysymyksen vastauksessa (KKV 688/2020 vp) kertonut, että komission on RED II -direktiivin mukaan annettava delegoidut säädökset sekä RFNBO-polttoaineiden uusiutuvan sähkön osuuden määrittelemisestä että niiden kasvihuonekaasupäästöjen laskentamenetelmistä. Nämä määritelmät ja laskentamenetelmät ovat oleellisia RFNBO-polttoaineiden sisällyttämiseksi jakeluvelvoitteeseen. Sädökset on määrä antaa direktiivin mukaan viimeistään 31.12.2021. Aiemmassa vastauksessani olen myös todennut, että synteettiset polttoaineet voidaan käytännössä sisällyttää velvoitteeseen aikaisintaan vuoden 2022 alusta lukien. Nyt eduskuntaan annetun hallituksen esityksen valmistelun aikana komissio ei ole kyseisiä delegoituja säädöksiä antanut, joten niiden sisältökään ei ole voitu valmistelun yhteydessä arvioida.

Varsinaiset RFNBO-polttoaineiden tuotannolliset investoinnit ovat vielä suunnitteluvaiheessa, joten kyseisiä polttoaineita ei odoteta olevan markkinoilla merkittäviä määriä vielä vuonna 2022. AFRYn työ- ja elinkeinoministeriölle tekemän jakeluvelvoitteen taustaselvityksen (Jakeluvelvoitteen laajentaminen, VN/3364/2020) mukaan sähköpolttoaineiden eri valmistusteknologiat ovat vielä kehitysvaiheessa ja laajemman kaupallisen tuotannon voidaan arvioida alkavan 5-10 vuoden kuluessa. Myös VTT:n arviot (Hiilineutraali Suomi 2035 - Skenaariot ja vaikutusarviot, 2020) ovat samansuuntaisia: ”Sähköpolttoaineet kaupallistuisivat merkittävämminkin vasta v. 2030 jälkeen. Hiilineutraaliustavoitteen vaikutukset sähkötaseeseen alkavat näkyä selvemmin vuoden 2030 jälkeen, jolloin sähköistyminen voimistuu kaikilla sektoreilla ja sähköä aletaan käyttää laajemmalla mitalla myös ns. sähköpolttoaineiden jalostukseen (power-to-X -teknologia).”

RFNBO-polttoaineiden tuotantoa on tarkoitus edistää jakeluvelvoitteen lisäksi myös ensimmäisille kaupallisille laitoksille suunnatulla investointituella. Työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää harkinnan perusteella tukea innovatiivisiin energiahankkeisiin. Uuden energiateknologian ja suurten demonstraatiohankkeiden investointitukea voidaan myöntää tulevaisuuden energiaratkaisuihin tähtääville yli 5 miljoonan euron hankkeille. Työ- ja elinkeinoministeriö sai helmikuun 2021 määräaikaan mennessä 22 investointitukihakemusta uuden energiateknologian ja suurten demonstraatioiden hankkeille vuodelle 2021. Mukana haussa on myös vetytalouteen ja RFNBO-polttoaineisiin liittyviä hankkeita. Vuodelle 2021 valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen on varattu 60 miljoonaa euroa. Työ- ja elinkeinoministeriön alustavan arvion mukaan päätökset tuettavista hankkeista tehdään syksyllä 2021.

Lisäksi Suomen kestävä kasvun ohjelman luonnoksessa, joka kuvaa alustavaa Suomen suunnitelmaa EU:n elpymis- ja palautumisrahoituksen käytölle, on esitetty investointitukea muun muassa uusiin energiateknologioihin, vetytalouteen ja hiilidioksidin hyödyntämiseen. Sähköpolttoaineisiin liittyvien investointien tukeminen sisältyy näihin kokonaisuuksiin. Kaikkiaan energia- ja teollisuushankkeisiin on kaavailtu yli 600 miljoonan euron rahoitusta.

Suomessa on myös perustettu yritysveltoinen kansallinen vetyklusteri vauhdittamaan vetytaloutta ja kehittämään vetyyn liittyvien ratkaisujen vientiä. Työ- ja elinkeinoministeriö on ollut mukana edistämässä kansallisen vetyklusterin syntymistä ja aloite klusterin perustamiseen lähti itseltäni viime syksynä, jolloin esitin vahvan vetoamisen yrityksille kansallisen vetyklusterin käynnistämiseksi.

Liittyen kysymykseen uusiutuvien biopolttoaineiden materiaalivajeesta on selvää, että biopolttoaineiden markkinat ovat globaalit ja kilpailu raaka-aineista on yleisesti kovaa. Jakeluvelvoitelain päivityksen yhteydessä työ- ja elinkeinoministeriö on hakenut komissiolta lupaa korottaa kansallisesti RED II -direktiivin liitteen IX B-osassa luetelluista raaka-aineista (käytetty ruokaöljy, eläinrasvat) valmistettujen biopolttoaineiden osuusrajoitusta 1,7 prosentista 3,4 prosenttiin. Tämä prosessi on kesken, mutta mikäli komissio antaa luvan kyseisten raaka-aineiden rajan nostolle kansallisesti, tuo se lisää joustoa näiden raaka-aineiden käytölle. Lisäksi komissiolla on käynnissä direktiivin liitteen IX A- ja B-osien päivitys, jolla on tarkoitus lisätä uusia raaka-aineita kehittyneiden biopolttoaineiden listalle. Suomen kanta on jo pitkään ollut, että liikenteen uusiutuvien polttoaineiden raaka-ainepohja tulisi pitää mahdollisimman laajana kestävyysvaatimusten puitteissa. Liikenteen uusiutuvien polttoaineiden kysyntä kasvaa nopeasti ja tästä syystä on tärkeää pyrkiä kehittämään uusia tuotantoteknologioita ja laajentaa biopolttoaineiden raaka-ainepohjaa.

Nestemäisille biopolttoaineille tarvitaan myös vaihtoehtoja ja nyt onkin tarkoitus lisätä hallituksen esityksen mukaisesti sekä biokaasu että RFNBO-polttoaineet jakeluvaihtoehtoon. Näiden lisäksi sähköisen liikenteen merkitys kasvaa tulevaisuudessa merkittävästi. Tämä nähdään jo nyt tieliikenteessä hybridi- ja sähköautojen määrän lisääntymisenä.

Ydinvoiman luokittelusta ja roolista EU:n taksonomiassa vastasin huhtikuun 16. päivä kirjalliseen kysymykseen (KKV 176/2021 vp). Vastauksessa on kerrottu siitä, miten Suomi on pyrkinyt asiassa vaikuttamaan. Suomi on tehnyt laajasti vaikuttamistyötä ilmastomuutoksen hillintää koskevaan delegoituun säädökseen ja on vaikuttamistoimissaan korostanut teknologianeutraaliuden tärkeyttä ja seuraavia periaatteita. Kriteeristö tulee määrittää niin, että eri vähähiilisiä teknologioita kohdellaan tasapuolisesti arviointia tehtäessä. Ydinenergian osalta kyse on pitkälti teknologianeutraaliudesta. Ydinenergia on vähäpäästöinen energiamuoto ja tärkeä osa Suomen ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamista. Suomi on taksonomianeuvotteluissa katsonut, että komission tulee pikimmiten selventää ydinenergian rooli taksonomiassa.

Tämän jälkeen komissio on julkaissut ilmastomuutoksen hillintää koskevan delegoidun säädöksen 21.4.2021. Kyseinen säädös sisältää tekniset arviointikriteerit useille eri uusiutuvan energian lähteille. Ydinenergia ei ole tässä versiossa mukana. Maakaasua ja ydinenergiaa koskeva täydentävä delegoitu säädös on kuitenkin tämän hetkisen tiedon mukaan tulossa myöhemmin kesän 2021 jälkeen. Neuvostolla on määräenemmistöllä mahdollisuus hylätä delegoitu säädös. Myös Euroopan parlamentilla on mahdollisuus hylätä esitys, jos yli puolet edustajista äänestää säädöstä vastaan. Kestävän rahoituksen kokonaisuudesta vastaava valtiovarainministeriö aikoo tuoda eduskunnalle E-kirjeen delegoidun säädöksen sisällöstä, mitä kautta Suomen kanta säädökseen tulee eduskunnan käsiteltäväksi.

Helsingissä 11.5.2021

Elinkeinoministeri Mika Lintilä